

Назаренко Святослав Петрович, доцент
кафедри права Житомирського державного
технологічного університету, кандидат
юридичних наук, доцент;

*Рак Анна
Петрівна*, адвокат

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ: СІНГАПУРЬСКА МОДЕЛЬ

Успішна протидія корупції в Україні потребує не лише належного законодавчого забезпечення, формування дієвої антикорупційної політики, спеціальної системи державних органів, забезпечення належного їх координування, впровадження превентивних і репресивних заходів запобігання корупції. Створення ефективного механізму протидії корупції має ґрунтуватися на досвіді інших країн у цій сфері, має відповідати міжнародним стандартам і передовій світовій практиці.

Проблема корупції та протидії їй є предметом наукових досліджень багатьох знаних учених, серед яких О. Ю. Бусол, І. М. Даньшин, О. О. Дульський, О. М. Джужа, А. П. Закалюк, О. Г. Кальман, О. М. Костенко, М. І. Мельник, М. І. Хавронюк, С. С. Чернявський, В. І. Шакур та ін. Більшість праць присвячені передусім вивченню передового досвіду зарубіжних країн з протидії вказаному явищу.

Серед країн, які з року в рік посідають перші сходинки в рейтингу країн за Індексом сприйняття корупції (Transparency International), вартої уваги Сінгапур, модель антикорупційної діяльності якого становить неабиякий інтерес у контексті запозичення Україною передового досвіду.

Антикорупційна політика цієї країни вражає своїми успіхами. Її центральною ланкою є постійно діючий спеціалізований орган боротьби з корупцією - Бюро з розслідування випадків корупції, що наділене політичною та функціональною самостійністю. Цей незалежний орган покликаний розслідувати й запобігати випадкам корупції в державному і приватному секторах економіки Сінгапуру. Бюро перевіряє випадки зловживань серед державних чиновників і повідомляє про них відповідні органи для вживання необхідних заходів. Воно відіграє вагомую роль у застосуванні антикорупційного законодавства на практиці.

Антикорупційна стратегія тут ґрунтується на принципі «логіка в контролі за корупцією», тобто спроби подолати корупцію повинні базуватися на прагненні мінімізувати або виключити умови, що створюють як стимул, так і можливість, схильність особи до вчинення корумпованих дій. Завдяки діяльності Бюро в Сінгапурі фундаментально змінилося ставлення спільноти до корупції, утвердилося психологічне несприйняття цього явища. Наприклад,

корупцію в уряді суспільство сприймає як загрозу для народу. Крім того, звинувачення в корупції призводить до руйнування політичної діяльності та кар'єри [4].

Агенти Бюро з розслідування випадків корупції мають право перевіряти банківські рахунки, майно не лише безпосередньо чиновників, а й їхніх дітей, дружин, родичів і навіть друзів. Якщо з'ясовано, що чиновник і його родина живуть надто заможного, що явно не відповідає їх доходам, бюро одразу, не чекаючи команди згори, починає розслідування. Слід зауважити, що всіх чиновників та їхні сім'ї позбавили недоторканності.

Для ефективного правозастосування слідчих Бюро наділено надзвичайними повноваженнями. Вони мають виключне право без рішення суду затримувати й обшукувати осіб, підозрюваних у корупційних діях, до яких є претензії на підставі інформації з достовірних джерел, можуть вести розслідування стосовно їхніх дружин, дітей, родичів і поручителів. Законною практикою стало надання громадянами на вимогу слідчих потрібної їм конфіденційної інформації. Відмова від співпраці зі слідством і приховування інформації розглядаються як правопорушення і караються штрафом до 10 тис. доларів США або взяттям під варту на термін до року. До суду можна притягнути будь-якого громадянина незалежно від його статусу і рангу. Основним нововведенням було те, що слідчі Бюро не мають потреби доводити, що хабарник дійсно мав змогу надати необхідну послугу. Усі закінчені розслідування справи передаються прокурору з пропозицією вжити щодо конкретних осіб передбачені законом дії [1].

Якщо ж стосовно держслужбовця надійшло місце завідомо неправдиве повідомлення щодо вчинення відповідних незаконних дій, то особі, яка вчинила поширення недостовірної інформації, за завідомо неправдиві свідчення загрожує покарання у виді одного року ув'язнення або штраф у 10 тис. доларів США. Іноземні особи, яких викрили в корупції, позбавляють права здійснювати господарську діяльність на території Сінгапуру [3].

Головна ідея антикорупційної політики Сінгапуру полягає в «прагненні мінімізувати або виключити умови, що створюють як стимул, так і можливість особи здійснення корумпованих дій». Це досягається за рахунок цілого низки антикорупційних принципів, зокрема: 1) оплата праці державних службовців за формулою, прив'язаною до середньої заробітної плати осіб, які успішно працюють у приватному секторі; 2) контрольована щорічна звітність державних посадовців про їх майно, активи і борги (прокурор має право перевіряти будь-які банківські, акціонерні і розрахункові рахунки осіб, підозрюваних у порушенні антикорупційного законодавства); 3) прискіплива увага до справ про корупцію саме відносно високопоставлених урядовців; 4) ліквідація зайвих адміністративних бар'єрів для розвитку економіки.

Таким чином, слід погодитися із переконаннями науковців, які цілком слушно визнають, що підґрунтям антикорупційної політики Сінгапуру є:

- зміцнення верховенства закону;
- створення та функціонування ефективного спеціального органу з протидії корупції - Бюро з розслідування випадків корупції з розширеними повноваженнями, що працює на принципі чесності та відданості своїй справі;
- спрощення процедур прийняття державно-управлінських рішень і вилучення будь-яких нечітких або двозначних положень у законодавстві;
- ліквідація зайвих адміністративних бар'єрів для розвитку економіки (скасовані практично всі дозволи й ліцензії для здійснення підприємницької діяльності);
- ліквідація всіх форм імунітету для депутатів, чиновників і суддів;
- захист осіб-інформаторів, які повідомляють про випадки корупції;
- чітке дотримання принципу відповідальності: корупція карється в адміністративному або кримінальному порядку;
- вжиття покарання за факт хабарництва по відношенню до обох сторін: і до тих, хто дає хабара, і до тих, хто його бере;
- визнання громадського осуду невід'ємною складовою процесу покарання;
- систематичне проведення перевірок доходів і витрат чиновників і членів їхніх сімей;
- гідна оплата праці, що зменшує стимул до здійснення корумпованих дій;
- підвищення якості добору кадрового державного апарату.
- запровадження елементів електронного урядування [2].

Отже, позитивний досвід Сінгапуру засвідчує, що запорукою ефективної протидії корупції є поєднання ефективної роботи органів кримінальної юстиції, антикорупційних законів, судової системи й адміністративних заходів.

Список використаних джерел

1. Герменчук В. В. Борьба с коррупцией в Сингапуре: слагаемые успеха. 2011. URL: http://www.pac.by/dfiles/001822_874997_6_Germenchuk_singapur.pdf.
2. Нонік В. В. Сінгапурська антикорупційна історія: досвід для України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. № 10. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/index.php?op=1&z=1509>.
3. Трепак В. М. Міжнародний досвід запровадження системи заходів антикорупційної спрямованості. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2015. № 2 (10). С. 233-246.
4. Шмаль Л. Сінгапурська модель протидії корупції: досвід для України. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2015. № 2. С. 110-118.